

Pregled zakola in klavne kakovosti goveda v Sloveniji za leto 2013

Kmetijski inštitut Slovenije
Agricultural Institute of Slovenia

**Pregled zakola in
klavne kakovosti
goveda v Sloveniji
za leto 2013**

Ljubljana 2014

Izdal in založil

KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE

Ljubljana, Hacquetova ulica 17

Direktor doc. dr. Andrej SIMONČIČ, univ. dipl. inž. agr.

Uredila Andreja ŽABJEK, univ. dipl. inž. zoot.

Urednica zbirke Lili MARINČEK, univ. dipl. inž. zoot.

Fotografija na naslovnici Andreja ŽABJEK, univ. dipl. inž. zoot.

ISBN 978-961-6505-68-0 (pdf)

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletnih strani
Kmetijskega inštituta Slovenije <http://www.kis.si/pls/kis/!kis.web>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

636.2.033(082.034.2)

637.5.04/.07:636.2(082.034.2)

PREGLED zakola in klavne kakovosti goveda v Sloveniji za leto 2013 [Elektronski vir] /
uredila Andreja Žabjek. - El. knjiga. - Ljubljana : Kmetijski inštitut Slovenije, 2014. - (Prikazi
in informacije / Kmetijski inštitut Slovenije ; 282)

ISBN 978-961-6505-68-0 (pdf)

1. Žabjek, Andreja

274542592

PREDGOVOR

V pregledu predstavljamo obseg zakola in klavno kakovost za goveda zaklana v slovenskih klavnicah v letu 2013 in primerjalno tudi s prehodnimi leti. Opazimo lahko, da je pasemska struktura zakola podobna kot prejšnja leta in kaže, da predstavlja lisasta pasma glavnino celotnega zakola. Sledita ji črno-bela in rjava pasma, medtem ko križanci teh treh najbolj zastopanih pasem v Sloveniji z mesno pasmo predstavljajo manj kot 6 % celotnega zakola. V zadnjih letih se še vedno kaže trend zmanjševanja zakola goved v slovenskih klavnicah kar pripisujemo nizkim odkupnim cenam goveda, »selitvijo« zakola v sosednje države in zmanjševanju staleža goved v čredah.

Andreja Žabjek, univ.dipl.inž.zoot.

KAZALO

<i>Andreja ŽABJEK, Marjeta ČANDEK-POTOKAR, Janez JERETINA, Tomaž PERPAR</i> ZAKOL IN KLAVNA KAKOVOST GOVEDA V SLOVENIJI V LETU 2013.....	7
<i>Andreja ŽABJEK, Marjeta ČANDEK-POTOKAR, Tomaž PERPAR</i> GOSPODARSKO KRIŽANJE Z MESNIMI PASMAMI V LETU 2013.....	25
<i>Peter PODGORŠEK, Andreja ŽABJEK, Marjeta ČANDEK- POTOKAR, Tomaž PERPAR</i> KONTROLA PRIREJE MESA GOVED V SLOVENIJI Z ANALIZO KLAVNE KAKOVOSTI V LETU 2013	37

**ZAKOL IN KLAVNA KAKOVOST GOVEDA V
SLOVENIJI V LETU 2013**

Andreja ŽABJEK, Marjeta ČANDEK-POTOKAR,
Janez JERETINA, Tomaž PERPAR

PREGLED PO LETIH

V pregledu rezultatov ocenjevanja goved prikazujemo obseg zakola (celoten zakol v Sloveniji), klavno kakovost (za goveda, ki so bila ocenjena) in prirast kot kazalnik intenzivnosti pitanja. Podatke o zakolu in klavni kakovosti smo pridobili od pooblaščenice organizacije za ocenjevanje in razvrščanje trupov na liniji klanja (Bureau Veritas) in jih povezali s Centralno podatkovno zbirko Govedo Kmetijskega inštituta Slovenije (CPZ Govedo). Pasemska struktura in struktura zakola glede na kategorije so prikazane od leta 2007 do 2013 oziroma za vse živali, ki so bile zabeležene v CPZ Govedo. Pogoj za določitev čiste pasme je bil, da je njen delež presegal 87%. Razvrščanje in ocenjevanje govejih trupov na liniji klanja se v Sloveniji izvaja po *Pravilniku o ocenjevanju in razvrščanju govejih trupov in polovic na klavni liniji* (UL RS, št. 103/2001; UL RS, št. 31/2004; UL RS, št. 120/2005; UL RS, št. 16/2008), ki razvršča goveje trupe v sedem kategorij ter ocenjuje konformacijo ali mesnatost (E-U-R-O-P) in zamaščenost (1-5) po sistemu EUROP (preglednice 1a, 1b in 1c). Od leta 2006 se razredi konformacije in zamaščenosti dodatno delijo v tri podrazrede, ki se označujejo tako, da je črki dodan še »+« ali »-« v primeru, da je konformacija oziroma zamaščenost trupa blizu višjemu oziroma nižjemu razredu (Priloga I Uredbe 1183/2006/ES, Priloga II Uredbe 1183/2006/ES). V letu 2008 je EU predpisala (Uredba 700/2007/ES) novo kategorijo starejših oziroma težjih telet starosti od 8 do 12 mesecev (kategorija Z), ki je del živali iz kategorij mladega pitanega goveda »preselila« v kategorijo starejših telet. Cilj pričujočega prikaza je na enem mestu zbrati in predstaviti razpoložljive podatke o klavni kakovosti slovenskega goveda, ne pa analiza različnih dejavnikov, zato ne podajamo posebnih komentarjev k preglednicam in slikam.

Preglednica 1: Kategorije goved (a), razredi konformacije (b), zamaščenosti (c)

Table 1: Beef cattle categories (a), classes of conformation (b), fatness (c)

a) Kategorije goved/Cattle category	
A	Trupi oziroma polovice nekastriranih mladih samcev, mlajših od 2 leti (biki) <i>Carcasses of uncastrated young male animals (bulls) of less than 2 years of age</i>
B	Trupi oziroma polovice drugih nekastriranih samcev (biki) <i>Carcasses of other uncastrated male animals (bulls)</i>
C	Trupi oziroma polovice kastriranih samcev (voli) <i>Carcasses of castrated male animals (steers)</i>
D1	Trupi krav, ki so telile, starih do 30 mesecev <i>Carcasses of female animals (cows) that have calved of less than 30 months of age</i>
D2	Trupi krav, ki so telile, starih od 30 mesecev in manj kot 5 let <i>Carcasses of female animals (cows) that have calved between 30 months and 5 years of age</i>
D3	Trupi krav, ki so telile, starih več kot 5 let <i>Carcasses of female animals (cows) that have calved which are older than 5 years</i>
E	Trupi telic <i>Carcasses of other female animals (heifers)</i>
V	Govedo, staro 8 mesecev ali manj (teleta) <i>Carcasses of bovine animals aged 8 months or less (calves)</i>
Z	Govedo, staro več kot 8 mesecev in največ 12 mesecev (starejša teleta) <i>Carcasses of bovine animals aged more than 8 months but not more than 12 months (older calves)</i>

b) Razredi mesnatosti/Conformation classes		c) Razredi zamaščenosti/Fatness classes	
15	E+	1	1-
14	E E	2	1 1 Slaba/Low
13	E-	3	1+
12	U+	4	2-
11	U U	5	2 2 Zadovoljiva/Slight
10	U-	6	2+
9	R+	7	3-
8	R R	8	3 3 Srednja/Average
7	R-	9	3+
6	O+	10	4-
5	O O	11	4 4 Močna/High
4	O-	12	4+
3	P+	13	5-
2	P P	14	5 5 Zelo močna/Very high
1	P-	15	5+

Preglednica 2: Število in delež zaklanih goved po pasmah, križancih z mesno pasmo, skupaj in letih

Table 2: Number, percentage of slaughtered animals according to breed, crossbreed, total and years

Leto Year	¹ Pasma/Breed																Skupaj Total
	RJ		LS		ČB		MESNA		RJ×M		LS×M		ČB×M		OSTALE		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
2008	10094	7,9	39582	31,1	15858	12,5	283	0,2	5039	4,0	4164	3,3	1851	1,5	50242	39,5	127115
2009	8868	7,4	39855	33,2	15623	13,0	322	0,3	4146	3,5	3761	3,1	1710	1,4	55346	46,1	120014
2010	8538	7,2	38293	32,2	15050	12,7	372	0,3	3615	3,0	3684	3,1	1371	1,2	47517	39,9	118461
2011	8297	7,0	37743	31,7	15725	13,2	445	0,4	3127	2,6	3301	2,8	1310	1,1	49023	41,2	118971
2012	7440	6,7	35161	31,8	15232	13,8	501	0,5	2600	2,3	3018	2,7	118	1,1	45527	41,1	110688
2013	7103	6,7	31651	29,7	16238	15,2	453	0,4	2326	2,2	2762	2,6	1185	1,1	44818	42,1	106536

¹RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, MESNA–mesne pasme/Meat breeds, RJ×M–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LS×M–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČB×M–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds, OSTALE/Other.

Preglednica 3: Število in delež zaklanih goved po kategorijah in letih

Table 3: Number and percentage of slaughtered animals according to category and year

Leto Year	¹ Kategorija/Category																	
	A		B		C		E		V		Z		D1		D2		D3	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
2008	51649	40,6	20366	16,0	644	0,5	13135	10,3	20667	16,3	915	0,7	234	0,2	6884	5,4	12619	9,9
2009	46418	38,7	20053	16,7	615	0,5	12758	10,6	18377	15,3	1858	1,5	432	0,4	6692	5,6	12806	10,7
2010	43950	37,1	21310	18,0	628	0,5	12433	10,5	18389	15,5	1912	1,6	634	0,5	6660	5,6	12544	10,6
2011	46871	39,4	17374	14,6	734	0,6	13378	11,2	17660	14,8	2011	1,7	697	0,6	7145	6,0	13101	11,0
2012	42099	38,0	15770	14,2	606	0,5	13107	11,8	15869	14,3	2150	1,9	720	0,7	7288	6,6	13079	11,8
2013	38206	35,9	19609	18,4	527	0,5	11485	10,8	14712	13,8	2137	2,0	675	0,6	7077	6,6	12108	11,4

¹A–biki (12–24 mesecev)/Young bulls (12–24 month), B–biki nad 24 mesecev/Bulls (>24 month), C–volii/Steers, E–telice/Heifers, V–teleta do 8 mesecev/Calves (<8 months), Z–teleta od 8 do 12 mesecev/Older calves (8–12 months), D1–krave do 30 mesecev/Cows (<30 months), D2–krave od 30 mesecev do 5 let/Cows (30 months to 5 years), D3–krave nad 5 let/Cows (>5 year).

Preglednica 4: Prirast in klavna kakovost zaklanih goved po letih in kategorijah

Table 4: Growth and carcass traits according to year and category

Leto Year	1 Kategorija 1 Category	Število Number	Starost, dni Age, days	Masa trupa, kg Carcass weight, kg	² Neto prirast, g/dan ² Net gain, g/day	³ Prirast žive mase, g/dan ³ Live daily gain, g/day	⁴ Konformacija ⁴ Conformation, 1–15	⁵ Zamaščenost ⁵ Fatness, 1–15
povprečja ± standardni odkloni / means ± standard deviations								
2009	A	41138	652±77	355±63	548±100	930±179	8,0±2,1	6,5±1,8
	C	332	824±187	325±64	405±86	681±150	7,1±1,9	7,2±2,3
	E	10562	722±290	267±56	392±95	647±164	7,0±1,8	7,8±2,4
2010*	A	38878	655±98	358±64	551±100	931±180	8,1±2,1	6,6±1,8
	C	381	822±193	326±64	408±87	684±150	7,0±1,8	7,3±2,2
	E	10085	727±280	270±58	392±95	643±163	7,0±1,8	7,8±2,4
2011	A	41321	646±77	356±63	556±100	937±180	8,0±2,1	6,5±1,6
	C	429	851±309	337±64	414±88	693±152	7,2±1,8	7,4±2,1
	E	10706	724±250	272±58	394±95	646±164	7,1±1,9	7,8±2,3
2012	A	36538	646±82	358±66	559±106	944±189	8,1±2,1	6,4±1,6
	C	321	822±198	329±64	412±87	690±150	7,3±2,0	7,2±2,3
	E	9859	716±230	271±59	397±95	652±163	7,2±1,9	7,7±2,2
2013	A	32648	653±78	359±69	553±105	935±189	8,3±2,1	6,2±1,6
	C	272	834±184	341±72	418±87	703±152	8,0±2,4	7,4±2,4
	E	8198	732±269	261±62	374±95	611±164	7,1±2,0	7,1±2,2

*Za leto 2010 so podatki za ocenjen prirast žive mase, glede na predhodno publikacijo popravljeni, ker v izračunu ni bila upoštevana povprečna rojstna masa / For year 2010, the estimated live weight gain data were corrected, because in the former publication the birth weight was not included in the calculation.

¹A-mladi biki/Young bulls (12-24m); C-voli/Steers; E-telece/Heifers. ²Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight ³Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing. ⁴Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15. ⁵Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15.

Preglednica 5: Prirast in klavna kakovost bikov (12–24 mesecev) po letih in pasmah

Table 5: Growth and carcass traits of young bulls (12–24 months) according to year and breed

Leto/Year	Pasma/Breed	Število/Number	Starost, dni/Age, days	Masa trupa, kg/Carcass weight, kg	¹ Neto prirast, g/dan/ ¹ Net gain, g/day	² Prirast žive mase, g/dan/ ² Live daily gain, g/day	³ Konformacija/ ³ Conformation, 1–15	⁴ Zamaščenost/ ⁴ Fatness, 1–15
povprečja±standardni odkloni/means±standard deviations								
2012	RJ	1785	661±73	326±60	496±89	831±160	6,3±1,4	6,2±1,5
	LS	12785	646±75	366±62	571±99	965±176	8,5±1,7	6,4±1,6
	ČB	2826	646±79	313±65	487±93	813±167	4,8±1,3	6,2±1,9
	CK	80	613±99	275±75	446±94	734±173	6,9±1,5	5,6±1,6
	LIM	38	634±84	355±75	563±124	950±223	9,8±1,9	6,0±1,6
	CHA	44	635±77	367±62	585±108	990±193	9,3±1,7	5,8±1,4
	LSX	2100	651±73	367±60	569±96	962±171	8,0±1,8	6,5±1,6
	RJ×M	655	661±70	355±61	540±92	911±165	8,3±1,5	6,3±1,5
	LS×M	1037	646±76	374±63	583±101	988±180	9,4±1,8	6,2±1,5
	ČB×M	315	658±70	360±59	552±93	932±166	7,8±1,5	6,2±1,5
2013	RJ	1416	666±69	324±62	488±89	818±161	6,5±1,5	5,9±1,5
	LS	10978	654±72	369±64	568±99	962±177	8,7±1,6	6,3±1,6
	ČB	2989	653±76	311±66	479±98	800±177	5,1±1,5	5,9±1,8
	CK	99	617±90	274±85	441±117	726±216	7,2±1,8	5,8±1,8
	LIM	45	629±76	355±64	571±114	963±204	9,9±1,7	6,0±1,4
	CHA	23	646±84	360±72	560±89	945±161	9,1±1,9	5,3±1,2
	LSX	2087	655±72	369±62	566±96	958±171	8,3±1,7	6,4±1,6
	RJ×M	540	674±66	354±62	528±88	890±159	8,5±1,5	6,2±1,5
	LS×M	839	653±79	376±70	579±104	981±186	9,6±1,7	6,1±1,6
	ČB×M	290	663±68	357±64	541±96	914±172	8,0±1,7	6,1±1,5

RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, CK–cika/Local breed cika, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, LS×M–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, RJ×M–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, ČB×M–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds. ²Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing. ³Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15. ⁴Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15.

ZAKOL IN KLAVNA KAKOVOST GOVEDA V SLOVENIJI V LETU 2013

V analizo so bila vključena vsa goveda, ki so bila zabeležena v CPZ Govedo do 21.04.2014. Pasemska struktura zaklanih goved v letu 2013 je prikazana v preglednici 6 in sliki 1. Pogoji za določitev čiste pasme je bil, da je njen delež presegal 87%. Zanimiv je tudi pregled pasemske strukture zakola mladih bikov, ki je zato posebej prikazan (slika 1b). Slika 2 prikazuje strukturo zaklanega goveda po kategorijah, kjer je ločeno predstavljena struktura vseh zaklanih živali (slika 2a) od strukture živali, katere so bile na liniji klanja tudi ocenjene (slika 2b).

V preglednici 7 je prikaz po klavnicah, v preglednici 8 pa so prikazani rezultati glede na kategorijo klavnega goveda. Poleg rezultatov ocenjevanja klavne kakovosti goved prikazujemo tudi neto priraste klavne mase, ki so pomembni za presojo intenzivnosti pitanja. Zaradi lažje predstave smo prirast ocenili tudi na živo maso (gre za približne ocene dnevnih prirastov žive mase, saj je v izračunu upoštevan povprečni faktor za klavno dobit (55%) in povprečna rojstna masa (preglednica 2, str. 40). V preglednicah 9 in 10 so prikazane porazdelitve klavnih trupov goveda različnih kategorij glede na ocene konformacije in zamaščenosti. Prirasti in klavna kakovost pri pitovnih kategorijah goved in posameznih pasmah so predstavljeni v preglednicah od 11 do 13. Cilj pričujočega prikaza je na enem mestu zbrati in predstaviti razpoložljive podatke o klavni kakovosti slovenskega goveda, ne pa analiza različnih dejavnikov, zato ne podajamo posebnih komentarjev k preglednicam in slikam.

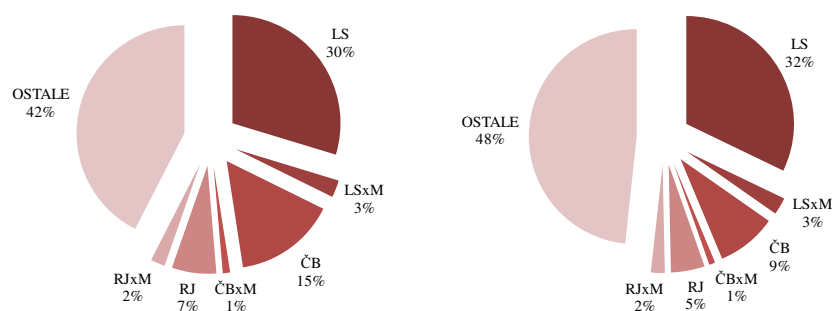
Preglednica 6: Struktura zakola goved po kategorijah in pasmah, Slovenija 2013

Table 6: Structure of slaughter according to category and breed, Slovenia 2013

¹ Pasma ¹ Breed	Št. Živali Number		² Kategorija/Category																	
			A		B		C		E		V		Z		D1		D2		D3	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
RJ	7103	6,7	1928	5,1	1352	6,9	68	13,0	571	5,0	700	4,8	76	3,6	38	5,6	772	10,9	1598	13,2
LS	31651	29,8	12284	32,2	5922	30,3	123	23,4	3864	33,7	1977	13,5	407	19,1	180	26,7	2136	30,3	4758	39,4
ČB	16056	15,1	3350	8,8	1676	8,6	21	4,0	810	7,1	5814	39,6	319	14,9	155	23,0	1634	23,1	2277	18,8
CK	633	0,6	159	0,4	128	0,7	21	4,0	65	0,6	123	0,8	43	2,0	9	1,3	24	0,3	61	0,5
LIM	274	0,3	72	0,2	85	0,4	5	1,0	45	0,4	26	0,2	9	0,4	1	0,0	13	0,2	18	0,1
CHA	155	0,1	45	0,1	51	0,3	1	0,2	27	0,2	5	0,0	2	0,1	-	-	4	0,1	20	0,2
AAG	19	0,0	9	0,0	9	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,0
GAG	2	0,0	1	0,0	1	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HLA	117	0,1	19	0,0	31	0,2	-	-	29	0,3	10	0,1	8	0,4	-	-	5	0,1	15	0,1
Druge	38267	36,0	15830	41,5	8118	41,5	228	43,4	4304	37,6	4707	32,1	1017	47,7	229	34,0	1765	25,0	2069	17,1
LSX	5792	5,4	2312	6,1	1026	5,2	13	2,5	511	4,5	321	2,2	59	2,8	32	4,7	509	7,2	1009	8,3
RJ×M	2300	2,2	776	2,0	459	2,3	26	5,0	486	4,2	343	2,3	41	1,9	10	1,5	59	0,8	101	0,8
LS×M	2762	2,6	981	2,6	496	2,5	15	2,9	590	5,1	302	2,1	119	5,6	15	2,2	112	1,6	132	1,1
ČB×M	1176	1,1	359	0,9	217	1,1	4	0,8	160	1,4	343	2,3	34	1,6	5	0,7	28	0,4	26	0,2
SKUPAJ	106307	100	38125	35,9	19571	18,4	525	0,5	11462	10,8	14670	13,8	2134	2,0	674	0,6	7061	6,6	12085	11,4

RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, CK–cika/Local breed cika, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, BBP–belgijsko beloplavo/Belgian blue, AAG–aberdeen angus/Aberdeen angus, GAG–nemški angus/German angus, HLA–višinsko škotsko govedo/Highland, DRUGE–ostale/Other, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, RJ×M–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LS×M–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČB×M–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds.

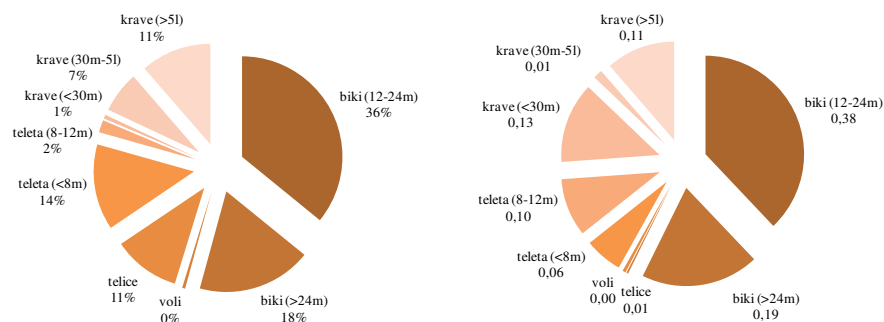
²A–biki do 24 mesecev/Young bulls (12–24 month), B–biki nad 24 mesecev/Bulls (> 24 month), C–voli/Steers, E–telice/Heifers, V–teleta do 8 mesecev/Calves (< 8 months), Z–teleta od 8 do 12 mesecev/Older calves (8–12 months), D1–krave do 30 mesecev/Cows (< 30 months), D2–krave od 30 mesecev do 5 let/Cows (30 months to 5 years), D3–krave nad 5 let/Cows (>5 year)

RJ–rjava/*Brown*, LS–lisasta/*Simmental*, ČB–črno-bela/*Holstein*, MESNA–mesne pasme/*Meat breeds*, RJxM–križanci rjave in mesne/*Crosses of Brown with meat breeds*, LSxM–križanci lisaste in mesne/*Crosses of Simmental with meat breeds*, ČBxM–križanci črno-bele in mesne/*Crosses of Holstein with meat breeds*, ostale/*Other*

Slika 1: Pasemska struktura zaklanih goved: (a) vse kategorije skupaj, (b) biki (12–24 mesecev), Slovenija 2013

Figure 1: Structure of slaughter according to breed: a) all categories, b) bulls (12–24 months), Slovenia 2013

Slika 2: Struktura zaklanega goveda po kategorijah za celoten zakol (a) in ocenjeno govedo (b), Slovenija 2013

Figure 1: Structure of slaughter according to category: a) slaughtered animals, b) classified animals, Slovenia 2013

Preglednica 7: Zakol in ocene klavne kakovosti po klavnicah, Slovenija 2013

Table 7: Slaughter and carcass quality data according to abattoir, Slovenia 2013

Klavnica Abattoir	Skupaj Total		¹ Mlado pitano govedo Young cattle		² Konformacija Conformation, 1–15		³ Zamaščenost Fatness, 1–15	
	N	%	N	%	⁴ Biki Bulls	⁵ Telice Heifers	⁴ Biki Bulls	⁵ Telice Heifers
Celjske mesnine	17308	25,4	9421	30,2	8,2	7,0	5,8	6,4
Loške mesnine	15145	22,2	6227	20,0	7,6	6,4	6,2	7,3
Meso Kamnik	11941	17,5	4466	14,3	8,1	7,1	6,7	7,4
KZ Rače	7910	11,6	3433	11,0	8,3	7,2	6,0	7,5
Postojnske mesnine	5991	8,8	3040	9,8	8,3	7,3	6,5	7,4
Košaki TMI	5790	8,5	2885	9,3	8,1	7,1	6,1	6,6
KZ Sevnica	3999	5,9	1680	5,4	8,1	7,0	6,3	6,6

¹Biki (12–24 mesecev), Voli (12–30 mesecev), Telice (12–30 mesecev), Krave (12–30 mesecev)/Young bulls (12–24 months), Steers (12–30 months), Heifers (12–30 months), Cows (12–30 months)

²Konformacija/ Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

³Zamaščenost/ Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

⁴Biki (12–24 mesecev)/Young bulls (12–24 months)

⁵Telice (12–30 mesecev)/Heifers (12–30 months)

Preglednica 8: Zakol in ocene klavne kakovosti po kategorijah, Slovenija 2013

Table 8: Slaughter and carcass quality data according to category, Slovenia 2013

Kategorija Category	Število Number	Starost, dni Age, days	Masa trupa, kg Carcass weight, kg	¹ Neto prirast, g/dan ¹ Net gain, g/dan	² Prirast žive mase, g/dan ² Live daily gain, g/day	³ Konformacija ³ Conformation, 1–15	⁴ Zamaščenost ⁴ Fatness, 1–15	
povprečja (± standardni odkloni)/means (± standard deviations)								
A	Mladi biki Young bulls (12–24 m)	32649	653 (±78)	359 (±69)	553 (±105)	935 (±189)	8,3 (±2,1)	6,2 (±1,6)
B	Biki Bulls (>24 m)	16652	825 (±131)	375 (±70)	462 (±96)	783 (±172)	8,3 (±2,2)	5,9 (±1,6)
C	Voli Steers	272	834 (±184)	341 (±72)	418 (±87)	703 (±152)	8,0 (±2,4)	7,4 (±2,4)
E	Telice Heifers	8200	732 (±269)	260 (±62)	374 (±95)	611 (±165)	7,1 (±2,0)	7,1 (±2,2)
V	Teleta Calves (<8 m)	11418	153 (±43)	96 (±23)	666 (±189)	880 (±277)	6,5 (±1,9)	4,2 (±1,1)
Z	St. teleta Older calves (8–12 m)	1290	306 (±38)	155 (±55)	508 (±164)	771 (±300)	6,5 (±2,3)	4,6 (±1,6)
D1	Krave Cows (<30 m)	481	835 (±62)	236 (±50)	-	-	4,7 (±2,3)	5,4 (±2,3)
D2	Krave Cows (30m–51/y)	5348	1394 (±255)	273 (±58)	-	-	5,3 (±2,5)	5,6 (±2,5)
D3	Krave Cows (>51/y)	9780	3009 (±936)	286 (±57)	-	-	5,4 (±2,6)	5,6 (±2,6)
A+B	Biki Bulls (>12 m)	49301	711 (±128)	365 (±70)	522 (±111)	883 (±197)	8,3 (±2,1)	6,1 (±1,6)

m–Mesec/Month; l/y–Leto/Year

¹Dnevni prirast klavne mase/daily gain of warm carcass weight

²Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing

³Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

⁴Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 9: Porazdelitev (%) klavnih trupov glede na razred konformacije, Slovenija 2013

Table 9: Distribution (%) of carcasses according to conformation class, Slovenia 2013

Kategorija Category	N	Konformacija/Conformation, %														
		P-	P	P+	O-	O	O+	R-	R	R+	U-	U	U+	E-	E	E+
A Mladi biki/Young bulls (12–24 m)	32649	0,1	0,5	0,9	3,5	5,9	6,7	15,3	22,8	16,0	14,2	9,6	2,8	1,3	0,5	0,0
B Biki/Bulls (>24 m)	16652	0,1	0,5	0,9	3,4	5,9	7,8	15,3	21,9	15,4	13,1	10,3	3,0	1,7	0,8	0,1
C Voli/Steers	272	0,0	0,0	0,7	3,7	9,2	9,6	21,7	22,4	11,4	7,7	5,5	1,5	0,7	5,9	0,0
E Telice/Heifers	8200	0,4	1,9	1,6	5,0	11,3	12,1	24,0	25,9	8,7	4,3	3,3	0,6	0,1	0,8	0,0
V Teleta/Calves (<8 m)	11418	0,3	1,5	1,7	10,5	20,9	14,7	19,1	18,9	6,8	3,2	1,7	0,4	0,1	0,2	0,0
Z Teleta/Older calves (8–12 m)	1290	1,2	4,2	2,8	10,3	15,7	10,7	18,7	21,8	7,8	3,0	2,4	0,5	0,1	0,8	0,0
D1 Krave/Cows (<30 m)	481	6,0	17,7	8,5	14,1	18,1	8,7	12,3	10,4	2,9	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
D2 Krave/Cows (30 m–5 l/y)	5348	4,2	13,8	7,7	15,3	15,8	11,3	12,3	10,4	3,5	2,7	1,7	0,6	0,1	0,5	0,0
D3 Krave/Cows (>5 l/y)	9780	3,8	12,0	7,1	15,0	16,7	11,2	13,1	10,5	3,9	2,5	2,5	0,7	0,2	0,6	0,0

Preglednica 10: Porazdelitev (%) klavnih trupov glede na razred zamaščenosti, Slovenija 2013

Table 10: Distribution (%) of carcasses according to fatness class, Slovenia 2013

Kategorija Category		N	Zamaščenost/Fatness, %														
			1-	1	1+	2-	2	2+	3-	3	3+	4-	4	4+	5-	5	5+
A	Mladi biki/Young bulls (12–24 m)	32649	0,1	0,7	1,4	10,4	24,5	22,6	16,7	15,3	6,0	1,2	0,9	0,2	0,1	0,0	0,0
B	Biki/Bulls (>24 m)	16652	0,1	1,0	1,7	15,3	27,6	20,7	15,3	12,1	4,4	0,9	0,7	0,2	0,0	0,0	0,0
C	Voli/Steers	272	0,0	1,8	1,1	8,8	11,4	15,8	14,0	16,5	12,1	7,0	5,1	4,0	1,8	0,4	0,0
E	Telice/Heifers	8200	0,2	10,6	11,6	19,8	15,2	9,1	13,5	10,2	5,6	2,1	1,5	0,4	0,2	0,0	0,0
V	Teleta/Calves (<8 m)	11418	0,2	9,4	11,4	19,7	14,5	10,4	9,4	11,6	6,4	2,6	2,7	1,2	0,2	0,2	0,1
Z	Teleta/Older calves (8–12 m)	1290	0,1	1,9	1,9	7,6	14,8	15,2	14,3	18,9	13,1	5,1	4,1	2,0	0,5	0,3	0,1
D1	Krave/Cows (<30 m)	481	0,4	7,1	11,5	45,0	27,3	6,7	1,4	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
D2	Krave/Cows (30 m–5 l/y)	5348	0,9	8,8	12,2	30,3	22,3	14,5	5,4	3,3	1,7	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
D3	Krave/Cows (>5 l/y)	9780	0,4	9,7	11,1	21,4	13,6	9,4	9,2	11,3	6,1	3,1	2,5	1,1	0,5	0,3	0,1

Preglednica 11: Prirast in klavna kakovost mladih bikov (12–24 mesecev) in bikov (>24 mesecev) po pasmah, Slovenija 2013

Table 11: Growth and carcass traits of young bulls (12–24 months) and bulls (> 24 months) according to breeds, Slovenia 2013

Kategorija / Category	Pasma Breed	Število Number	Starost, dni Age, days	Masa trupa, kg Carcass weight, kg	¹ Neto prirast, g/dan ¹ Net gain, g/day	² Prirast žive mase, g/dan ² Live daily gain, g/day	³ Konformacija ³ Conformation, 1–15	⁴ Zamaščenost ⁴ Fatness, 1–15
povprečja ± standardni odkloni / means ± standard deviations								
A-biki/Bulls (12–24 m)	RJ	1417	666±69	324±62	488±89	818±161	6,5±1,5	5,9±1,5
	LS	10977	654±72	369±64	568±99	962±177	8,7±1,6	6,3±1,6
	ČB	2989	653±76	311±66	479±98	800±177	5,1±1,5	5,9±1,8
	CK	99	617±90	274±85	441±117	726±216	7,2±1,8	5,8±1,8
	LIM	45	629±76	355±64	571±114	963±204	9,9±1,7	6,0±1,4
	CHA	23	646±84	360±72	560±89	945±161	9,1±1,9	5,3±1,2
	LSX	2087	655±72	369±62	566±96	958±171	8,3±1,7	6,4±1,6
	RJ×M	540	674±66	354±62	528±88	890±159	8,5±1,5	6,2±1,5
	LS×M	839	653±79	376±70	579±104	981±186	9,6±1,7	6,1±1,6
	ČB×M	290	663±68	357±64	541±96	914±172	8,0±1,7	6,1±1,5
B-biki/Bulls (> 24 m)	RJ	865	840±111	351±66	423±84	713±151	6,7±1,6	6,0±1,6
	LS	4202	839±108	385±70	465±94	789±168	8,8±1,8	5,9±1,6
	ČB	1255	840±116	338±65	407±85	684±152	5,2±1,5	5,6±1,7
	CK	83	872±145	320±59	375±86	628±153	7,6±1,4	5,8±1,7
	LIM	49	1427±707	476±135	378±122	647±211	11,2±2,8	5,3±1,6
	CHA	43	1057±520	438±93	452±112	772±195	10,4±1,8	5,3±1,4
	LSX	707	825±90	388±66	474±87	805±156	8,4±1,8	6,1±1,6
	RJ×M	275	830±83	373±63	453±84	768±150	8,6±1,6	6,0±1,5
	LS×M	335	845±117	394±67	473±94	805±168	9,6±1,8	5,8±1,5
	ČB×M	146	846±103	376±65	450±87	763±156	8,1±1,8	5,9±1,6

RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, CK–cika/Local breed cika, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, RJ×M–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LS×M–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČB×M–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds.

¹Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight

²Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55%

klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing

³Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

⁴Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 12: Prirast in klavna kakovost volov in telic po pasmah, Slovenija 2013

Table 12: Growth and carcass traits of steers and heifers according to breeds, Slovenia 2013

Kategorija / Category	Pasma Breed	Število Number	Starost, dni Age, days	Masa trupa, kg Carcass weight, kg	¹ Neto prirast, g/dan ¹ Net gain, g/day	² Prirast žive mase, g/dan ² Live daily gain, g/day	³ Konformacija ³ Conformation, 1–15	⁴ Zamaščenost ⁴ Fatness, 1–15
povprečja±standardni odkloni/means±standard deviations								
C-Voli/Steers	RJ	3	620±259	251±59	430±105	699±171	5,3±0,6	5,7±1,5
	LS	67	766±85	346±55	457±81	769±143	8,1±1,9	7,7±1,9
	ČB	13	714±57	268±49	376±67	619±122	4,5±0,9	5,4±1,6
	CK	5	772±70	243±47	313±38	510±73	7,0±1,0	6,6±1,5
	LSX	6	653±82	270±60	414±77	682±139	7,0±1,3	5,7±2,7
	RJxM	2	770±14	341±67	443±92	745±167	7,0±2,8	7,5±2,1
	LSxM	8	795±87	365±51	466±85	788±151	9,3±1,3	7,6±2,0
E-Telice/Heifers	RJ	277	724±133	242±55	337±64	547±115	5,7±1,3	7,1±2,2
	LS	2610	685±130	266±55	395±78	648±137	7,4±1,6	7,2±2,0
	ČB	569	689±143	216±75	313±85	498±158	4,0±1,6	5,9±2,8
	CK	26	598±165	177±45	304±66	470±110	5,9±1,6	6,7±2,0
	LIM	19	608±168	253±44	442±117	723±196	8,2±1,6	7,3±2,3
	CHA	8	756±113	280±35	376±60	621±102	8,1±1,2	6,5±1,9
	LSX	350	669±130	261±61	396±82	647±146	7,0±1,6	7,2±2,2
	RJxM	252	666±132	261±51	399±68	654±117	7,6±1,3	7,6±2,0
	LSxM	386	652±126	273±47	429±82	706±140	8,5±1,5	7,3±2,0
	ČBxM	103	652±127	254±55	398±89	650±154	7,2±1,5	6,8±2,0

RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, CK–cika/Local breed cika, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, RJxM–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LSxM–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČBxM–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds.

¹Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight

²Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing

³Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

⁴Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 13: Prirast in klavna kakovost telet (< 8 mesecev) in starejših telet (8–12 mesecev) po pasmah, Slovenija 2013

Table 13: Growth and carcass traits of calves (< 8 months) and older calves (8–12 months) according to breeds, Slovenia 2013

Kategorija / Category	Pasma Breed	Število Number	Starost, dni Age, days	Masa trupa, kg Carcass weight, kg	¹ Neto prirast, g/dan Net gain, g/day	² Prirast žive mase, g/dan Live daily gain, g/day	³ Konformacija Conformation, 1–15	⁴ Zamaščenost Fatness, 1–15
povprečja ± standardni odkloni / means ± standard deviations								
V-Teleta/Calves (< 8 m)	RJ	477	143±39	93±20	685±170	894±246	6,5±1,4	4,3±1,1
	LS	1554	144±41	97±22	716±199	949±285	7,7±1,4	4,5±1,1
	ČB	4652	153±36	92±19	627±149	817±223	5,3±1,3	3,9±1,0
	CK	66	169±42	96±22	598±146	788±211	7,0±1,3	4,5±1,0
	LIM	9	176±53	111±29	693±259	964±363	10,0±2,2	3,7±0,5
	CHA	2	95±35	80±27	843±35	1013±133	10,0±2,8	3,5±0,7
	LSX	251	149±41	95±24	670±184	882±280	7,0±1,6	4,4±1,2
	RJxM	189	134±37	99±20	775±178	1036±251	8,4±1,2	4,7±1,1
	LSxM	225	141±39	108±25	800±184	1099±277	9,1±1,5	4,7±1,1
	ČBxM	244	146±37	97±20	697±168	929±246	7,8±1,4	4,4±0,9
Z-Teleta/Older calves (8–12m)	RJ	35	301±35	130±41	430±116	627±217	5,0±1,4	4,1±1,3
	LS	288	309±36	164±53	531±154	815±282	6,9±1,6	4,9±1,6
	ČB	214	293±35	118±44	404±146	574±265	3,8±1,6	3,5±1,4
	CK	23	302±42	127±41	427±134	621±238	6,4±1,7	4,3±1,3
	LSX	48	306±38	151±50	495±159	747±288	6,2±1,4	4,6±1,6
	RJxM	16	309±47	165±44	529±85	809±166	7,6±1,0	6,0±2,2
	LSxM	91	318±33	211±45	669±137	1070±245	8,7±1,4	5,9±1,7
	ČBxM	19	300±44	161±47	541±136	826±246	6,8±1,1	4,6±0,8

RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, CK–cika/Local breed cika, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, RJxM–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LSxM–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČBxM–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds.

¹Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight

²Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing

³Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

⁴Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 14: Prirast in klavna kakovost bikov (> 12 mesecev) po pasmah, Slovenija 2013

Table 14: Growth and carcass traits of bulls (> 12 months) according to breeds, Slovenia 2013

Kategorija / Category	Pasma Breed	Število Number	Starost, dni Age, days	Masa trupa, kg Carcass weight, kg	¹ Neto prirast, g/dan ¹ Net gain, g/day	² Prirast žive mase, g/dan ² Live daily gain, g/day	³ Konformacija ³ Conformation, 1–15	⁴ Zamaščenost ⁴ Fatness, 1–15
povprečja ± standardni odkloni / means ± standard deviations								
Biki/Bulls (> 12 m)	RJ	2433	733±116	335±64	463±92	778±164	6,6±1,5	6,0±1,6
	LS	16169	708±114	375±65	539±107	913±189	8,8±1,7	6,2±1,6
	ČB	4528	711±119	319±67	456±100	762±177	5,1±1,5	5,8±1,8
	CK	192	736±167	297±75	413±106	685±191	7,4±1,6	5,8±1,7
	LIM	95	1042±646	417±123	470±152	798±259	10,6±2,4	5,7±1,5
	CHA	68	908±459	410±92	490±115	834±198	9,9±1,9	5,3±1,3
	LSX	2980	701±103	374±64	540±102	915±180	8,3±1,7	6,3±1,6
	RJ×M	884	728±98	362±62	503±91	849±163	8,6±1,5	6,1±1,5
	LS×M	1241	712±120	383±68	548±108	929±191	9,6±1,7	6,0±1,6
	ČB×M	462	725±115	363±65	509±102	861±182	8,0±1,7	6,0±1,5

RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, CK–cika/Local breed cika, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, RJ×M–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LS×M–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČB×M–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds.

¹Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight

²Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing

³Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

⁴Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

**GOSPODARSKO KRIŽANJE Z MESNIMI PASMAMI
V LETU 2013**

Andreja ŽABJEK, Marjeta ČANDEK-POTOKAR, Tomaž PERPAR

METODOLOŠKI UVOD

Analizirali smo podatke križanj z različnimi mesnimi pasmami ter jih prikazali v primerjavi s čistimi mesnimi pasmami ali primerjalno na mlečne in kombinirane pasme, ki se uporabljajo v Sloveniji. Pogoji za določitev čiste pasme je bil, da je njen delež presegal 87%. Analiza zajema podatke za mlado pitano govedo zaklano v slovenskih klavnicah v letu 2013. V raziskavi smo se omejili na tri najbolj zastopane pasme v Sloveniji, to je črno-belo (ČB), lisasto (LS) in rjavo (RJ) ter na gospodarska križanja z mesnimi pasmami limuzin (LIM), šarole (CHA) in belgijsko belo-plavo (BBP). Prikazani so osnovni statistični parametri za starost ob zakolu in neto dnevni prirast klavne mase ter lastnosti klavnih trupov (masa trupa, konformacija in zamaščenost). Rezultati so prikazani za kategorije mladega pitane goveda, posebej za bike (12–24 mesecev) in telice (12–30 mesecev starosti). Ocene za mesnatost in zamaščenost so prikazane na lestvici 1-15, upoštevajoč podrazrede osnovne klasifikacije (UL RS, št. 120/2005). Pričujoč prikaz ni namenjen statističnemu vrednotenju pasemskih razlik oziroma razlik med križanji, zato ne podajamo posebnih komentarjev k preglednicam in slikam.

V prvem delu gre za prikaz rezultatov za čiste pasme v primerjavi z njihovimi mesnimi križanci; za črno-belo pasmo je prikaz v preglednici 1, za lisasto v preglednici 2 in rjavo v preglednici 3. Razlike med čistimi pasmami in njihovimi križanji so grafično prikazane tudi na sliki 1. Drugi del prikazuje primerjavo čiste limuzin (preglednica 4) in šarole (preglednica 5) pasme z njihovimi križanci s črno-belo, lisasto ali rjavo pasmo. Razlike med njimi so grafično prikazane tudi na sliki 2.

Preglednica 1: Rastne in klavne lastnosti mladih bikov in telic črno-bele pasme v primerjavi s križanci mesnih pasem, Slovenija 2013

Table 1: Growth and carcass traits of young bulls and heifers of Holstein breed in comparison to its crosses with meat breeds, Slovenia 2013

	Biki (12–24 mesecev) Young bulls (12–24 months)				Telice (12–30 mesecev) Heifers (12–30 months)			
	povprečja ($\pm$ standardni odkloni) means ($\pm$ standard deviations)							
ČB	$\times$ ČB	$\times$ BBP	$\times$ CHA	$\times$ LIM	$\times$ ČB	$\times$ BBP	$\times$ CHA	$\times$ LIM
Število Number	2928	102	27	154	565	41	15	46
Starost, dni Age, days	653 ($\pm$ 76)	660 ($\pm$ 75)	686 ($\pm$ 44)	662 ($\pm$ 65)	689 ($\pm$ 143)	634 ($\pm$ 114)	652 ($\pm$ 152)	672 ($\pm$ 127)
Masa trupa Carcass weight, kg	313 ($\pm$ 66)	354 ($\pm$ 72)	395 ($\pm$ 65)	353 ($\pm$ 57)	216 ($\pm$ 75)	240 ($\pm$ 48)	251 ($\pm$ 67)	268 ($\pm$ 55)
Neto prirast, g/dan Net gain, g/day	479 ($\pm$ 98)	539 ($\pm$ 107)	579 ($\pm$ 94)	537 ($\pm$ 87)	312 ($\pm$ 85)	389 ($\pm$ 100)	389 ($\pm$ 78)	406 ($\pm$ 78)
¹ Konformacija ¹ Conformation 1-15	5,1 ($\pm$ 1,5)	8,3 ($\pm$ 1,9)	8,4 ($\pm$ 2,1)	7,7 ($\pm$ 1,4)	4,0 ($\pm$ 1,6)	7,3 ($\pm$ 1,2)	7,1 ($\pm$ 1,5)	7,2 ($\pm$ 1,7)
² Zamaščenost ² Fatness 1-15	5,9 ($\pm$ 1,8)	5,5 ($\pm$ 1,5)	6,8 ($\pm$ 1,5)	6,3 ($\pm$ 1,4)	5,9 ($\pm$ 2,8)	6,0 ($\pm$ 1,9)	7,0 ($\pm$ 2,0)	7,5 ($\pm$ 1,8)

ČB–črno-bela/Holstein, BBP–belgijsko belo-plavo/Belgian blue, CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin

¹Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

²Zamaščenosti/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 2: Rastne in klavne lastnosti mladih bikov in telic lisaste pasme v primerjavi s križanci mesnih pasem, Slovenija 2013

Table 2: Growth and carcass traits of young bulls and heifers of Simmental breed in comparison to its crosses with meat breeds, Slovenia 2013

	Biki (12–24 mesecev) Young bulls (12–24 months)				Telice (12–30 mesecev) Heifers (12–30 months)			
	povprečja ($\pm$ standardni odkloni) means ($\pm$ standard deviations)							
LS	$\times$ LS	$\times$ BBP	$\times$ CHA	$\times$ LIM	$\times$ LS	$\times$ BBP	$\times$ CHA	$\times$ LIM
Število Number	10977	180	118	535	2610	90	36	258
Starost, dni Age, days	654 ($\pm$ 72)	655 ($\pm$ 78)	657 ($\pm$ 66)	651 ($\pm$ 82)	685 ($\pm$ 130)	642 ($\pm$ 123)	655 ($\pm$ 143)	655 ($\pm$ 125)
Masa trupa Carcass weight kg	369 ($\pm$ 64)	395 ($\pm$ 73)	398 ($\pm$ 69)	365 ($\pm$ 66)	266 ($\pm$ 55)	284 ($\pm$ 47)	284 ($\pm$ 43)	267 ($\pm$ 46)
Neto prirast, g/dan Net gain, g/day	568 ($\pm$ 99)	606 ($\pm$ 106)	610 ($\pm$ 103)	564 ($\pm$ 99)	395 ($\pm$ 78)	454 ($\pm$ 88)	445 ($\pm$ 70)	417 ($\pm$ 79)
¹ Konformacija ¹ Conformation 1-15	8,7 ($\pm$ 1,6)	10,4 ($\pm$ 1,8)	9,7 ($\pm$ 1,7)	9,3 ($\pm$ 1,6)	7,4 ($\pm$ 1,6)	9,0 ($\pm$ 1,6)	8,4 ($\pm$ 1,1)	8,3 ($\pm$ 1,5)
² Zamaščenost ² Fatness 1-15	6,3 ($\pm$ 1,6)	5,7 ($\pm$ 1,7)	6,5 ($\pm$ 1,6)	6,1 ($\pm$ 1,6)	7,2 ($\pm$ 2,0)	7,2 ($\pm$ 2,2)	7,9 ($\pm$ 1,8)	7,2 ($\pm$ 1,9)

LS–lisasta/Simmental, BBP–belgijsko belo-plavo/Belgian blue, CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin,

¹Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

²Zamaščenosti/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 3: Rastne in klavne lastnosti mladih bikov in telic rjave pasme v primerjavi s križanci mesnih pasem, Slovenija 2013

Table 3: Growth and carcass traits of young bulls and heifers of Brown breed in comparison to its crosses with meat breeds, Slovenia 2013

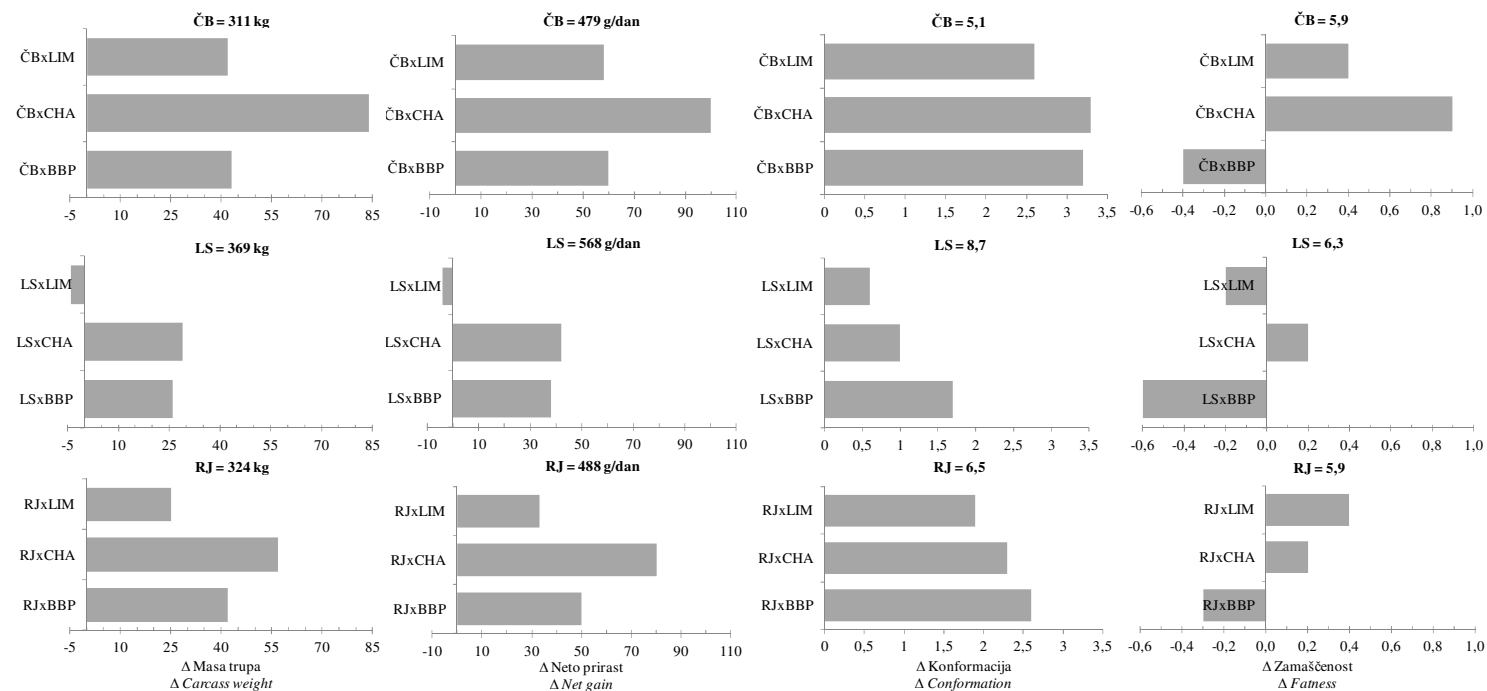
	Biki (12–24 mesecev) Young bulls (12–24 months)				Telice (12–30 mesecev) Heifers (12–30 months)			
	povprečja ($\pm$ standardni odkloni) means ($\pm$ standard deviations)							
RJ	$\times$ RJ	$\times$ BBP	$\times$ CHA	$\times$ LIM	$\times$ RJ	$\times$ BBP	$\times$ CHA	$\times$ LIM
Število Number	1417	91	41	396	277	44	12	184
Starost, dni Age, days	666 (± 69)	685 (± 50)	673 (± 66)	672 (± 68)	724 (± 133)	648 (± 135)	697 (± 99)	669 (± 133)
Masa trupa Carcass weight kg	324 (± 62)	366 (± 64)	381 (± 57)	349 (± 61)	242 (± 55)	273 (± 62)	281 (± 42)	259 (± 49)
Neto prirast, g/dan Net gain, g/day	488 (± 89)	538 (± 96)	568 (± 77)	521 (± 87)	337 (± 64)	426 (± 74)	409 (± 71)	393 (± 64)
¹ Konformacija ¹ Conformation 1-15	6,5 ($\pm 1,5$)	9,1 ($\pm 1,6$)	8,8 ($\pm 1,6$)	8,4 ($\pm 1,5$)	5,7 ($\pm 1,3$)	8,3 ($\pm 1,3$)	7,8 ($\pm 1,7$)	7,4 ($\pm 1,2$)
² Zamaščenost ² Fatness 1-15	5,9 ($\pm 1,5$)	5,6 ($\pm 1,6$)	6,1 ($\pm 1,4$)	6,3 ($\pm 1,5$)	7,1 ($\pm 2,2$)	7,2 ($\pm 2,1$)	7,5 ($\pm 2,0$)	7,7 ($\pm 2,1$)

RJ–rjava/Brown, BBP–belgijsko belo-plavo/Belgian blue, CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin,

¹Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

²Zamaščenosti/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

ČB–črno-bela/Holstein, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown, BBP–belgijsko belo-plavo/Belgian blue, CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin

Slika 1: Razlike (Δ) v rastnih in klavnih lastnostih mladih bikov: primerjava posamezne mlečne/kombinirane pasme z njenim gospodarskim križanjem, Slovenija 2013

Figure 1: Difference (Δ) in growth rate and carcass traits of young bulls: comparison of dairy or double-purpose breed to its meat crosses, Slovenia 2013

Preglednica 4: Rastne in klavne lastnosti mladih bikov in telic limuzin pasme v primerjavi s križanci s črno-belo, lisasto ali rjavo pasmo, Slovenija 2013

Table 4: Growth and carcass traits of young bulls and heifers of Limousin breed in comparison to crosses with Holstein, Simmental or Brown breed, Slovenia 2013

	Biki (12–24 mesecev) Young bulls (12–24 months)				Telice (12–30 mesecev) Heifers (12–30 months)			
	povprečja ($\pm$ standardni odkloni) means ($\pm$ standard deviations)							
LIM	$\times$ LIM	$\times$ ČB	$\times$ LS	$\times$ RJ	$\times$ LIM	$\times$ ČB	$\times$ LS	$\times$ RJ
Število Number	45	154	535	396	46	19	258	184
Starost, dni Age, days	629 ($\pm$ 76)	662 ($\pm$ 65)	651 ($\pm$ 82)	672 ($\pm$ 68)	672 ($\pm$ 127)	608 ($\pm$ 168)	655 ($\pm$ 125)	669 ($\pm$ 133)
Masa trupa Carcass weight kg	355 ($\pm$ 64)	353 ($\pm$ 57)	365 ($\pm$ 62)	349 ($\pm$ 61)	268 ($\pm$ 55)	253 ($\pm$ 44)	267 ($\pm$ 46)	259 ($\pm$ 49)
Neto prirast, g/dan Net gain, g/day	571 ($\pm$ 114)	537 ($\pm$ 87)	564 ($\pm$ 99)	521 ($\pm$ 87)	406 ($\pm$ 78)	442 ($\pm$ 117)	417 ($\pm$ 79)	393 ($\pm$ 64)
¹ Konformacija ¹ Conformation 1-15	9,9 ($\pm$ 1,7)	7,7 ($\pm$ 1,4)	9,3 ($\pm$ 1,6)	8,4 ($\pm$ 1,5)	7,2 ($\pm$ 1,7)	8,2 ($\pm$ 1,6)	8,3 ($\pm$ 1,5)	7,4 ($\pm$ 1,2)
² Zamaščenost ² Fatness 1-15	6,0 ($\pm$ 1,4)	6,3 ($\pm$ 1,4)	6,1 ($\pm$ 1,6)	6,3 ($\pm$ 1,5)	7,5 ($\pm$ 1,8)	7,3 ($\pm$ 2,3)	7,2 ($\pm$ 1,9)	7,7 ($\pm$ 2,1)

LIM–limuzin/Limousin, ČB–črno-bela/Holstein, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown

¹Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

²Zamaščenosti/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 5: Rastne in klavne lastnosti mladih bikov in telic šarole pasme v primerjavi s križanci s črno-belo, lisasto ali rjavo pasmo, Slovenija 2013

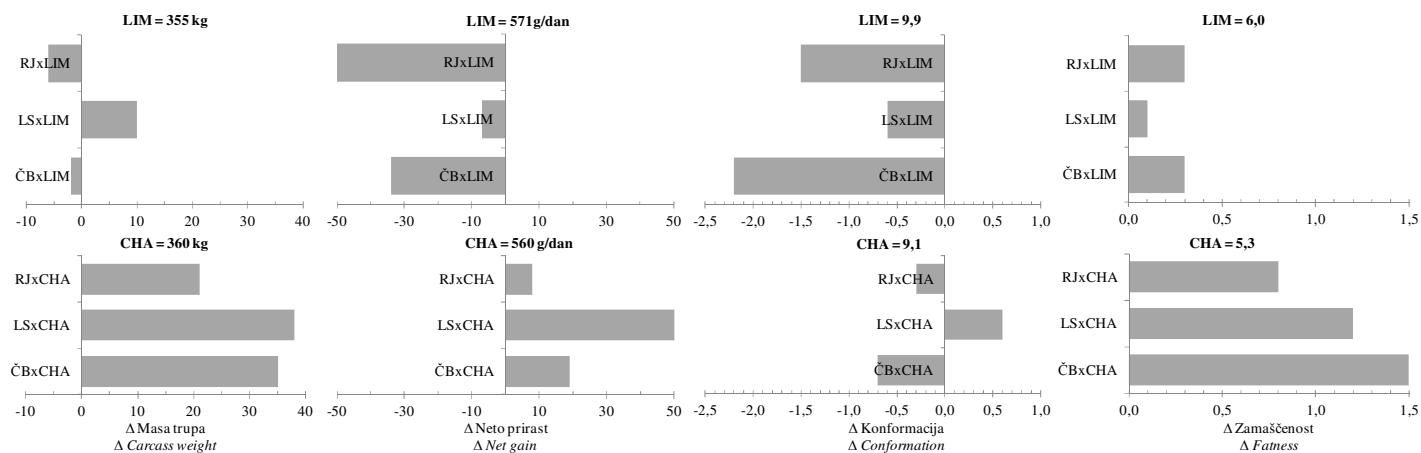
Table 5: Growth and carcass traits of young bulls and heifers of Charolais breed in comparison to crosses with Holstein, Simmental or Brown breed, Slovenia 2013

	Biki (12–24 mesecev) Young bulls (12–24 months)				Telice (12–30 mesecev) Heifers (12–30 months)			
	povprečja ($\pm$ standardni odkloni) means ($\pm$ standard deviations)							
CHA	$\times$ CHA	$\times$ ČB	$\times$ LS	$\times$ RJ	$\times$ CHA	$\times$ ČB	$\times$ LS	$\times$ RJ
Število Number	23	27	118	41	8	15	36	12
Starost, dni Age, days	646 ($\pm$ 84)	686 ($\pm$ 44)	657 ($\pm$ 66)	673 ($\pm$ 66)	756 ($\pm$ 113)	652 ($\pm$ 152)	655 ($\pm$ 143)	697 ($\pm$ 99)
Masa trupa Carcass weight kg	360 ($\pm$ 72)	395 ($\pm$ 65)	398 ($\pm$ 69)	381 ($\pm$ 57)	280 ($\pm$ 35)	251 ($\pm$ 67)	284 ($\pm$ 43)	281 ($\pm$ 42)
Neto prirast g/dan Net gain, g/day	560 ($\pm$ 89)	579 ($\pm$ 94)	610 ($\pm$ 103)	568 ($\pm$ 77)	376 ($\pm$ 60)	389 ($\pm$ 78)	445 ($\pm$ 70)	409 ($\pm$ 71)
¹ Konformacija ¹ Conformation 1-15	9,1 ($\pm$ 1,9)	8,4 ($\pm$ 2,1)	9,7 ($\pm$ 1,7)	8,8 ($\pm$ 1,6)	8,1 ($\pm$ 1,2)	7,1 ($\pm$ 1,5)	8,4 ($\pm$ 1,1)	7,8 ($\pm$ 1,7)
² Zamaščenost ² Fatness 1-15	5,3 ($\pm$ 1,2)	6,8 ($\pm$ 1,5)	6,5 ($\pm$ 1,6)	6,1 ($\pm$ 1,4)	6,5 ($\pm$ 1,9)	7,0 ($\pm$ 2,0)	7,9 ($\pm$ 1,8)	7,5 ($\pm$ 2,0)

CHA–šarole/Charolais, ČB–črno-bela/Holstein, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown

¹Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

²Zamaščenosti/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

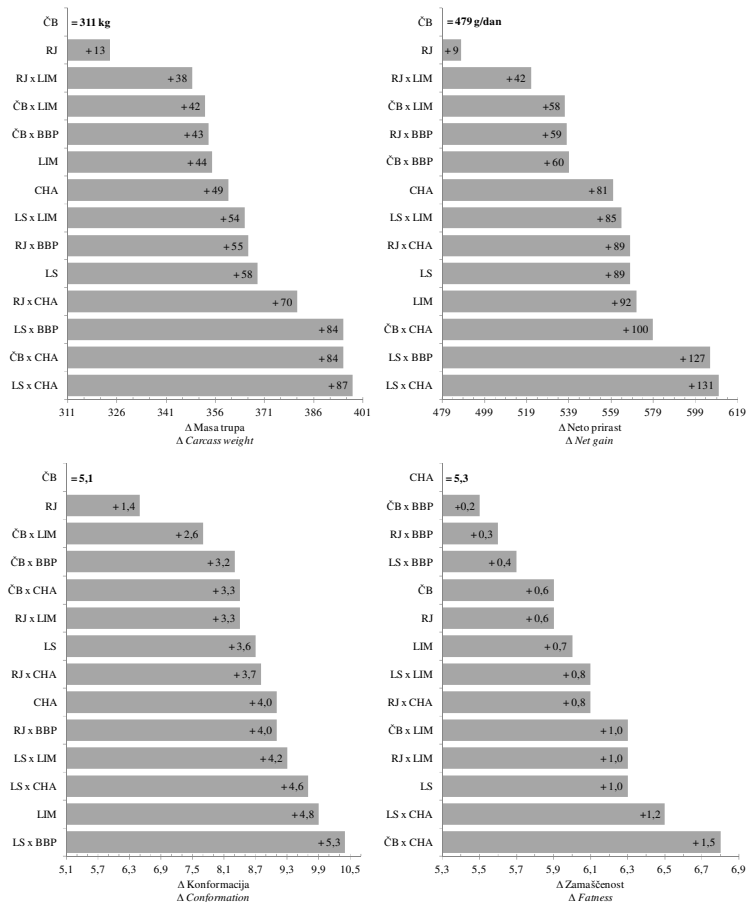
ČB–črno-bela/Holstein, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais

Slika 2: Razlike (Δ) v rastnih in klavnih lastnostih mladih bikov: primerjava mesne pasme in križanja le-te z mlečnimi in kombiniranimi pasmami, Slovenija 2013

Figure 2: Difference (Δ) in growth rate and carcass traits of young bulls: comparison of meat breeds and their crossing with dairy or double-purpose breeds, Slovenia 2013

PRIMERJAVA RASTNOSTI IN KLAVNE KAKOVOSTI MED RAZLIČNIMI PASMAMI IN KRIŽANJI

Gre za prikaz razlik v masi trupa, neto dnevnem prirastu in ocenah konformacije in zamaščenosti bikov (12–24 mesecev) med vsemi analiziranimi pasmami in gospodarskimi križanji (slika 3).

RJ-rjava/Brown; LS-lisasta/Simmental; LIM-limuzin/Limousine; CHA-šarole/Charolais; RJxBBP-rjavax belgijsko belo-plava/BrownxBelgian blue; RJxCHA-rjavaxšarole/BrownxCharolais; RJxLIM-rjavax limuzin/BrownxLimousine; LSxBBP-lisastaxbelgijsko belo-plava/SimmentalxBelgian blue; LSxCHA-lisastaxšarole/SimmentalxCharolais; LSxLIM-lisastaxlimuzin/SimmentalxLimousine; ČBxBBP-črno-belaxbelgijsko belo-plava/HolsteinxBelgian blue; ČBxCHA-črno-belaxšarole/HolsteinxCharolais; ČBxLIM-črno-belaxlimuzin/HolsteinxLimousine

Slika 3: Primerjava rezultatov (razlik Δ) rastnih in klavnih lastnostih bikov (12–24 mesecev) čistih pasem in križancev z mesno pasmo, Slovenija 2013
Figure 3: Difference (Δ) in growth rate and carcass traits of young bulls (12–24 months) of various purebreeds and crosse, Slovenia 2013

**KONTROLA PRIREJE MESA GOVED V SLOVENIJI
Z ANALIZO KLAVNE KAKOVOSTI V LETU 2013**

Peter PODGORŠEK, Andreja ŽABJEK, Marjeta ČANDEK-
POTOKAR, Tomaž PERPAR

METODOLOŠKI UVOD

V pregledu prikazujemo število živali (preglednica 1), mase telet (preglednica 2) in priraste telet (preglednica 3) v kontroli priraje mesa po pasmah in letih. Iz preglednic je razvidno, da se je število živali v kontroli mesa do leta 2011 povečevalo, medtem ko se sedaj zmanjšuje zaradi zmanjševanja števila rej.

Preglednica 1: Število živali v kontroli priraje mesa z meritvami po pasmah in letih, Slovenija 2006–2013

Table 1: Animals in beef recording according to breeds and years, Slovenia 2006–2013

Leto Year	Pasma/Breed							Skupaj Total
	CHA	LIM	LS	RJ	ČB	GAG	Druge	
2006	410	254	278	130	8	68	797	1945
2007	463	309	235	126	7	98	784	2022
2008	504	305	217	107	7	88	81	2044
2009	381	426	292	129	14	96	802	2141
2010	393	457	1108	129	14	96	1109	3262
2011	471	503	1309	144	10	91	1294	3822
2012	440	457	1336	135	26	2	1191	3587
2013	419	440	560	83	14	-	533	2049

CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown, ČB–črnobela/Holstein, GAG–nemški angus/German angus, CK–cika/Local breed Cika, Druge/Other; Vir: Rezultati kontrole priraje mleka in mesa, KIS/Source: Results of dairy and beef recording, KIS.

Preglednica 2: Mase telet v kontroli prireje mesa po pasmah in letih (kg), Slovenija 2006–2013

Table 2: Weight of calves in beef recording at different ages according to breeds and years (kg), Slovenia 2006–2013

Leto Year	Pasma/Breed								Skupaj Total
	CHA	LIM	LS	RJ	ČB	GAG	CK	Druge	
<u>Masa ob 1. kontroli (rojstna masa)/Weight at 1st control (birth weight)</u>									
2006	46,3	40,0	44,6	43,3	27,5*	53,3	-	44,0	44,1
2007	46,3	40,9	45,0	38,6	-	40,8	33,8	44,2	44,0
2008	45,5	42,3	43,7	39,5	-	43,5	33,0	42,3	43,2
2009	44,9	42,0	50,4	39,1	30,0*	40,5	31,0*	42,4	43,1
2010	44,9	41,4	48,2	37,6	40,4	23,3	-	44,3	45,7
2011	45,2	42,1	49,2	39,0	-	41,6	-	46,3	47,1
2012	45,0	40,7	47,8	39,5	46,7	37,0*	-	45,7	46,0
2013	45,1	42,2	45,8	37,0	45,8	-	-	43,0	43,8
<u>Masa ob 2. kontroli (90. dan±45 dni)/Weight at 2nd control (90 day±45 days)</u>									
2006	143,2	141,3	129,9	131,0	-	125,4*	-	133,1	136,3
2007	150,9	142,6	141,4	125,0	-	114,4	-	143,1	142,5
2008	145,1	139,6	131,8	194,7*	-	84,1	-	145,2	140,6
2009	150,3	144,7	142,9	127,6	-	116,0	-	143,1	142,5
2010	138,3	129,5	157,1	118,0	-	128,4	-	162,8	144,3
2011	144,3	134,2	144,9	140,2*	-	98,7	-	153,2	143,3
2012	146,1	145,6	139,3	178,2*	-	-	-	157,5	148,2
2013	134,6	129,8	150,3	-	-	-	-	127,5	132,8
<u>Masa ob 3. kontroli (210. dan±45 dni)/Weight at 3rd control (210 day±45 days)</u>									
2006	278,6	267,2	275,5	277,3	-	159,6*	-	253,7	263,8
2007	282,3	262,7	262,1	221,9	-	214,1	-	252,6	261,2
2008	268,2	248,4	252,3	264,5	-	121,4*	-	244,9	250,5
2009	285,9	248,1	261,1	-	-	163,9	-	235,5	248,6
2010	258,9	246,9	275,5	193,9	-	205,8	-	247,1	251,4
2011	265,7	240,5	259,5	157,8*	-	190,9	-	248,4	250,5
2012	267,5	253,2	259,9	-	159,9*	233,4*	-	265,2	260,5
2013	215,5	243,4	262,4	-	-	-	-	254,3	240,3

* manj kot 4 meritve/less than 4 measurements;

CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown, ČB–črno-bela/Holstein, GAG–nemški angus/German angus, CK–cika/Local breed Cika, Druge/Other; Vir: Rezultati kontrole prireje mleka in mesa, KIS/Source: Results of dairy and beef recording, KIS.

Preglednica 3: Prirasti žive mase telet v kontroli prireje mesa po pasmah in letih (g/dan), Slovenija 2006–2013

Table 3: Calves daily gains in beef recording according to breeds and years (g/day), Slovenia 2006–2013

Leto Year	Pasma/Breed								Skupaj Total
	CHA	LIM	LS	RJ	ČB	GAG	CK	Druge	
<u>Prirast 0–90 dni/Gain 0–90 days</u>									
2006	1079	1123	948	964	-	834*	-	996	1033
2007	1157	1134	1089	915	-	834	-	1107	1107
2008	1104	1079	980	-	-	407	-	1150	1088
2009	1167	1150	1104	949	-	843	-	1125	1113
2010	1026	976	1247	831	-	1244	-	1350	1131
2011	1076	1011	1119	991*	-	783	-	1223	1097
2012	1093	1165	1049	1521*	-	-	-	1281	1165
2013	968	964	1151	-	-	-	-	1101	986
<u>Prirast 0–210 dni/Gain 0–210 days</u>									
2006	1103	1081	1092	1111	-	536*	-	992	1044
2007	1121	1053	1034	855	-	749	-	998	1035
2008	1067	980	999	1052	-	629*	-	953	990
2009	1147	976	1031	-	-	616	-	951	993
2010	1009	981	1098	720*	-	1265*	-	975	1002
2011	1045	938	1017	542*	-	747*	-	978	984
2012	1061	1014	1020	-	-	935*	-	1055	1036
2013	805	959	1035	-	-	-	-	1023	937
<u>Prirast 90–210 dni/Gain 90–210 days</u>									
2006	1071	1178	932	1148	-	-	-	1097	1115
2007	1265	992	1057	720*	-	553*	-	1011	1067
2008	1099	958	-	-	-	-	-	910	993
2009	1155	850	983	-	-	549	-	830	914
2010	1091	1008	1094	609*	-	1005	-	849	985
2011	1106	909	1086	-	-	439*	-	809	957
2012	1049	875	1030	-	-	-	-	975	935
2013	735	994	980	-	-	-	-	953	917

* manj kot 4 meritve/less than 4 measurements;

CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown, ČB–črna-bela/Holstein, GAG–nemški angus/German angus, CK–cika/Local breed Cika, Druge/Other; Vir: Rezultati kontrole prireje mleka in mesa, KIS/Source: Results of dairy and beef recording, KIS.

KLAVNA KAKOVOST GOVED VKLJUČENIH V KONTROLO PRIREJE MESA, SLOVENIJA 2013

Predstavljamo zakol in klavno kakovost živali, pri katerih v sistemu kontrole prireje mesa spremljamo priraste do 200 kg žive mase in so bila zaklana v slovenskih klavnicah v letu 2013. V analizo smo zajeli goveda vseh v kontroli prireje mesa zastopanih pasem in križanj. Iz podatka o topli masi trupa in starosti živali ob zakolu smo izračunali neto dnevni prirast tople mase trupa ter prirast ocenili tudi na živo maso. Rezultati analize, pri kateri smo primerjali priraste v času kontrole in rezultate z linije klanja so prikazani v preglednicah 4-5 in sliki 1. Podatke o zakolu in klavni kakovosti smo pridobili od pooblaščen organizacije (Bureau Veritas) za ocenjevanje in razvrščanje trupov na liniji klanja. Zbrane podatke smo povezali s Centralno podatkovno zbirko Govedo Kmetijskega inštituta Slovenije in s tem pridobili podatke o poreklu, pasmi, starosti in vrsti kontrole. Podatki so poenoteni s slovenskim *Pravilnikom o ocenjevanju in razvrščanju govejih trupov in polovic na klavni liniji* in Uredbami EU, ki razvrščajo goveje trupe v sedem kategorij ter ocenjujejo konformacijo ali mesnatost (od -P do +E) in zamaščenost (od -1 do +5) po sistemu EUROP.

Preglednica 4: Prirast in klavna kakovost goved v kontroli prireje mesa po kategorijah, Slovenija 2013

Table 4: Gain and carcass quality in beef recording according to categories, Slovenia 2013

¹ Kategorija ¹ Category	Biki Bulls 12–24	Biki Bulls >24	Telice Heifers	Teleta Calves <8	Teleta Calves 8–12	Krave Cows 30m-5l	Krave Cows >5
Število/Number	73	120	6	9	4	4	12
² Prirast 0–90 ² Gain 0–90	1176 ±425	1055 ±224	1627 ±107	- -	1800 ±939	1120 ±412	997 ±249
³ Prirast 0–210 ³ Gain 0–210	1041 ±170	1014 ±164	805 ±232	943 ±178	855 ±0	1129 ±136	898 ±96
⁴ Prirast 90–210 ⁴ Gain 90–210	1073 ±200	1015 ±240	631 ±0	- -	- -	1085 ±0	864 ±78
Starost, dni Age, days	605 ±99	1287 ±557	945 ±410	206 ±16	259 ±4	1650 ±130	3549 ±1187
Masa trupa, kg Carcass weight, kg	319 ±87	463 ±119	295 ±52	110 ±17	175 ±36	346 ±110	345 ±71
⁵ Neto prirast, g/dan ⁵ Net gain, g/day	528 ±125	391 ±111	361 ±140	534 ±93	677 ±141	- -	- -
⁶ PŽM, g/dan ⁶ Live daily gain, g/day	937 ±197	628 ±207	510 ±220	642 ±35	- -	- -	- -
⁷ Konformacija, 1–15 ⁷ Conformation, 1–15	8,0 ±2,5	9,7 ±3,1	7,8 ±1,3	5,6 ±2,2	8,8 ±1,0	9,0 ±2,7	8,0 ±3,1
⁸ Zamaščenost, 1–15 ⁸ Fatness, 1–15	5,1 ±1,6	5,3 ±1,6	7,7 ±2,9	3,3 ±1,0	6,5 ±1,3	6,5 ±3,3	6,3 ±2,6

¹Biki (12–24 mesecev)/Young bulls (12–24 months), Biki (>24 mesecev)/Bulls (>24 months), Telice/Heifers, Teleta (<8 mesecev)/Calves (<8 months), Krave (12–30 mesecev)/Cows (12–30 months), Krave (>5 let)/Cows (>5 years)

²Prirast 0–90 dni/Gain 0–90 days;

³Prirast 0–210 dni/Gain 0–210 days;

⁴Prirast 90–210 dni/Gain 90–210 days;

⁵Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight;

⁶Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi rojstne mase ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on birth weight and 55% dressing;

⁷Konformacija/ Conformation (–P = 1, ... , +E = 15);

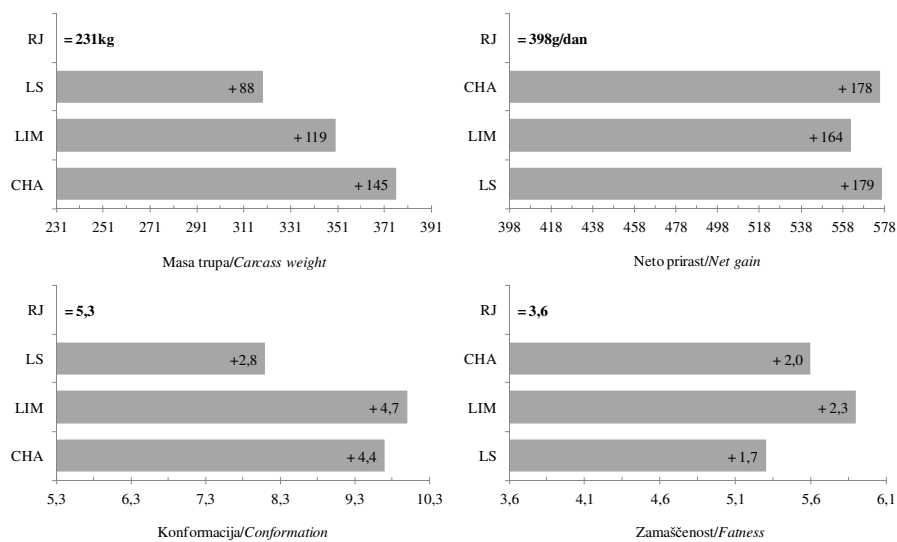
⁸Zamaščenost/ Fatness: (–1 = 1, ... , +5 = 15).

Preglednica 5: Prirast in klavna kakovost bikov v kontroli prireje mesa po pasmah, Slovenija 2013

Table 5: Gain and carcass quality of bulls in beef recording according to breed, Slovenia 2013

¹ Pasma/Breed	Biki (12–24 mesecev)/Bulls (12–24 months)				Biki (>24 mesecev)/Bulls (>24 months)			
	RJ	LS	LIM	CHA	RJ	LS	LIM	CHA
Število/Number	10	20	11	6	8	41	27	18
² Prirast 0–90	1305	1107,8	933,7	787,7	969,3	1070,4	1100,7	972,8
² Gain 0–90	158,1	343,7	279,4	147,8	162,2	205,5	212,9	343,1
³ Prirast 0–210	987,3	1059,7	1023,2	1072,8	964,9	1022	1081,6	961,9
³ Gain 0–210	274,9	129,5	159,7	93,3	74,2	152,2	164,3	209,5
⁴ Prirast 90–210	971,3	1136,2	1102,2	1052	993	994,8	1094	988,4
⁴ Gain 90–210	212,8	128,3	272,7	25,5	68,2	258,4	235,2	235,3
Starost, dni	569	563	629	654	1118	1127	1804	1260
Age, days	122	99	79	71	221	313	665	748
Masa trupa, kg	231	319	350	376	417	467	541	426
Carcass weight, kg	73	68	86	69	35	110	119	129
⁵ Neto prirast, g/dan	398	576	562	577	384	431	329	387
⁵ Net gain, g/day	73	124	148	104	77	108	109	123
⁶ PŽM, g/dan	-	920	966	913	-	898	570	602
⁶ Live daily gain, g/day	-	49	276	183	-	133	191	177
⁷ Konformacija, 1–15	5,3	8,1	10	9,7	6,5	9,9	12,2	10,3
⁷ Conformation, 1–15	0,8	1,4	1,8	2,4	0,9	2,7	2,7	2,2
⁸ Zamaščenost, 1–15	3,6	5,6	5,9	5,3	5,3	5,5	5,1	5,2
⁸ Fatness, 1–15	0,7	1,2	1,6	1,2	1,4	1,7	1,6	1,6

¹RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, RJ×M–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LS×M–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, NZ–neznano poreklo/Other; ²Prirast 0–90 dni/Gain 0–90 days; ³Prirast 0–210 dni/Gain 0–210 days; ⁴Prirast 90–210 dni/Gain 90–210 days; ⁵Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight; ⁶Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi rojstne mase ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on birth weight and 55% dressing; ⁷Konformacija/ Conformation (–P=1, ..., +E=15); ⁸Zamaščenost/ Fatness: (–1=1, ..., +5=15).

Slika 1: Primerjava rezultatov (razlik Δ) rastnih in klavnih lastnosti bikov (12–24 mesecev) čiste rjave (RJ), lisaste (LS), limuzin (LIM) in šarole (CHA) pasme v kontroli prireje mesa, Slovenija 2013

Figure 1: Difference (Δ) in growth rate and carcass traits of young bulls (12–24 months) of Brown (RJ), Simmental (LS), Limousine (LIM) and Charolais (CHA) breed in beef recording, Slovenia 2013